

Taal ontwikkelen in het mbo. Zo kan het ook!

Inspirerende initiatieven en interventies

Vrijdag 19 september 2025 in De Eenhoorn, Amersfoort

Een belangrijke opdracht van het mbo is de studenten op het juiste taalniveau te krijgen. Taalvaardigheid is nodig om de taalexamens 2F of 3F halen, de beroepsopleiding succesvol te doorlopen, adequaat te communiceren op stage en tevens volwaardig te functioneren in de maatschappij. Dit is voor sommige mbo-studenten een behoorlijke uitdaging. Taalontwikkeling is een basisvaardigheid en vindt plaats in de (generieke) lessen Nederlands, en (juist) ook in de andere vakken. Ook in de beroepspraktijk kan taal leren worden gestimuleerd. Hier ligt een uitdaging voor docenten en opleidingsteams: hoe werken zij op een prettige manier samen doelgericht aan taal? Op deze studiedag bespreken we diverse invalshoeken, presenteren kansrijke werkwijzen en effectieve aanpakken en laten inspirerende praktijkvoorbeelden zien.

Programma Studiedag 19 september

9.30	Inloop
10.00 - 10.10	Opening - Anja Valk, ITTA
10.10 - 10.40	Betekenisvol taalonderwijs in het mbo. Voorbeelden uit de praktijk - Annemarie Groot, ECBO
10.40 - 11.00	Uitwisselingssessie ITTA, Universiteit van Amsterdam
11.00 - 11.15	Koffie en zaalwissel
11.15 - 12.30	Deelsessies, keuze uit vier workshops: 1. Flinke stappen vooruit in taalniveau. Wat hebben studenten nodig? - Inge van Meelis, ITTA2. Werk toe naar de nieuwe taaleisen met activerende werkvormen - Anja Valk & Emke Wang, ITTA3. Leidraad Taalbewust onderwijs - Mirjam de Bruijne, Hogeschool van Rotterdam4. Spreekt is zilver, samenwerken is goud. Taal en vak in de frontlinie - Imane Halal en Jelle van Wensveen, Roc Midden Nederland
12.30 - 13.15	Lunch
13.15 - 13.45	Loslaten in vertrouwen. Feedback zelf laten reguleren - Geke van Dijk, CPS
13.45 - 14.05	Uitwisselingssessie ITTA, Universiteit van Amsterdam
14.05 - 14.15	Koffie en zaalwissel
14.15 - 15.30	Deelsessies, keuze uit drie workshops: 5. Aan de slag met praatplaten. Basisvaardigheden op de werkvloer - Bregje Kaars Sijpesteijn, ITTA6. In vijf stappen naar een motiverende examentraining - Marieken Pronk, De Talengroep7. Al als bondgenoot - Judith Barreto, De Talengroep & Naomi Blom, Nova College
15.30	Kunstmatig intelligente opbrengsten van de dag - Emke Wang, ITTA
15.45	Borrel

Sprekers plenair

Betekenisvol taalonderwijs in het mbo. Voorbeelden uit de praktijk

Annemarie Groot, ECBO

De expertgroep nieuwe taaleisen in het mbo, waar Annemarie Groot deel van uitmaakte, heeft het Ministerie geadviseerd om binnen de bandbreedte van de huidige taalniveaus 2F en 3F, taaleisen per mbo-niveau te implementeren die uitgaan van de complexiteit van de (beroepsgerichte en maatschappelijke) situaties waar studenten voor worden opgeleid. Deze nieuwe taaleisen sluiten beter aan bij de verschillende groepen studenten in het mbo, op praktijksituaties en het geeft instellingen meer richting bij de vormgeving van hun lesprogramma's. ECBO heeft tevens inventariserend onderzoek gedaan naar taalinterventies uit de praktijk. Die inventarisatie heeft 90 voorbeelden opgeleverd wat mbo-instellingen zoal doen om de taalontwikkeling van studenten te bevorderen. Annemarie vat dit onderzoek samen aan de hand van voorbeelden uit de praktijk.

Annemarie is onderzoeker bij ECBO. Ze heeft als onderzoeker inhoudelijke expertise op het gebied van taal, rekenen en digitale vaardigheden (de basisvaardigheden) zowel in het mbo als de volwasseneneducatie. Annemarie werkte eerder als NT2-docent, trainer en consultant en weet om die reden goed de vertaalslag te maken van onderzoek naar het onderwijs. Voorbeelden van recente onderzoeken in het mbo zijn rekenproblemen in het mbo (2025), Leesvaardigheid in het mbo (2024) en Taalontwikkeling stimuleren in de beroepscontext (2023). Daarnaast was Annemarie betrokken bij de expertgroep voor nieuwe rekeneisen in het mbo (2020) en maakte zij onderdeel uit van de expertgroep voor nieuwe taaleisen in het mbo (2025).

Loslaten in vertrouwen

Geke van Dijk CPS

Als studenten hun eigen leren, gedachten en gedrag kunnen reguleren bevordert dit studiesucces, mentaal welbevinden en veerkracht. Maar hoe kun je studenten leren om het leren zelf te reguleren? Door ook in een klassikale context studenten te activeren in het formatieve proces en ze met effectieve feedback steeds meer zelf te laten reguleren. Het gaat dan bijvoorbeeld om het herkennen en formuleren van leerdoelen en zichzelf feedback te geven of feedback te verzamelen met behulp van medestudenten of andere betrokkenen, maar ook om het evalueren van de eigen manier van werken en het toeschrijven van resultaten aan de juiste oorzaken. In mijn inleiding ga ik in op lesgeven met een formatieve blik; hoe leer je studenten hun eigen taalprestaties te leren zien, te analyseren en te werken aan verbetering? Door middel van voorbeelden uit de les- en beroepspraktijk laat ik zien hoe je in vertrouwen de juiste voorwaarden kunt scheppen om te leren en je studenten meer los te laten.

Geke van Dijk is onderwijsadviseur en trainer bij CPS, gespecialiseerd in didactiek (formatief evalueren, differentiëren en feedback geven), taal- en rekenvaardigheden, toetsing en curriculumontwikkeling. Ze heeft brede ervaring in het vmbo en mbo als docent, mentor, examenconstructeur en onderwijsontwikkelaar, met een sterke focus op vernieuwing en doorstroom in het beroepsonderwijs. Geke helpt scholen bij het creëren van toekomstgericht onderwijs. Haar motto: "Loslaten in vertrouwen kost minder energie dan vasthouden uit angst."

Deelsessies ochtend

Deelsessie 1: Flinke stappen vooruit in taalniveau. Wat hebben studenten nodig? - Inge van Meelis, ITTA

Studenten in mbo-4 moeten vaak flinke stappen maken om het vereiste taalniveau te behalen dat nodig is voor opleiding, beroep en doorstroom naar het hbo. Welke aanknopingspunten biedt onderzoek voor het stimuleren de taalvaardigheid tijdens de mbo-opleiding? Hoe zien de stappen eruit die studenten moeten nemen en wat kunnen opleidingen doen om de voorwaarden te scheppen om niveau 3F te behalen?

Deze interactieve workshop biedt gelegenheid om aan de hand van voorbeelden na te denken over hoe de opbrengsten uit onderzoek kunnen worden toegepast in de praktijk van de mbo-opleidingen.

Inge van Meelis is senior adviseur bij het ITTA binnen het cluster MBO. Inge geeft docententrainingen, coaching en advies op het gebied van beroepsgerichte taalontwikkeling. Zij is deskundig op het gebied van activerende taaldidactiek. Samen met haar collega Tiba Bolle schreef Inge het boek Taalbewust beroepsonderwijs – Vijf vuistregels voor effectieve didactiek. Daarnaast heeft zij veel kennis van de taalniveaus uit het referentiekader taal en rekenen en de implementatie daarvan.

Deelsessie 2: Werk toe naar de nieuwe taaleisen met activerende werkvormen - Anja Valk & Emke Wang, ITTA

In het Adviesrapport van de Expertgroep Nieuwe taaleisen in het MBO worden de nieuwe taaleisen beschreven in waarneembaar gedrag binnen een functionele situatie. Hierdoor kun je je onderwijs zó inrichten dat de functionele taalvaardigheid van studenten gestimuleerd wordt. In deze workshop demonstreren we dat voor het domein Schrijven. Aan de hand van praktische voorbeelden ervaar je hoe je vanuit de descriptoren kan komen tot activerende, betekenisvolle, praktische lessen. Je gaat naar huis met een praktisch idee om in je eigen lessen uit te voeren!

Anja Valk is senior adviseur bij het ITTA. Als toegepaste taalwetenschapper en onderwijskundige denkt Anja graag mee als scholen of organisaties een slag willen slaan in de verbetering van het taalonderwijs, of als ze willen werken aan het vergroten van de zelfredzaamheid van studenten. Haar expertise ligt onder andere bij taal/NT2 en taalbeleid in het mbo en bij activerende taaldidactiek. Anja heeft een aantal publicaties op haar naam over activerende werkvormen, waaronder Actief met taal.

Emke Wang is senior adviseur bij het ITTA binnen het cluster MBO. Ze heeft ruime ervaring in het onderwijs, onder meer als docent NT2, docent Taal op de pabo en docentenopleider bij de lerarenopleiding, teamleider PDG, en opleider van remedial teachers, intern begeleiders en schoolvideo-interactiebegeleiders. Emkes specialisatie ligt in Nederlands als tweede taal, activerende didactiek en coöperatief leren.

Deelsessie 3: Leidraad Taalbewust onderwijs - Mirjam de Bruijne, Hogeschool van Rotterdam

Ieder beroepsdomein kent eigen vormen van taalgebruik en manieren van communiceren. Die centrale rol van taal bij het leren en de beroepsuitoefening, maakt van taalontwikkeling een kernaspect van ons onderwijs. De leidraad 'taalbewust hoger onderwijs' biedt docenten en opleidingsteams handvatten om taal welbewust en betekenisvol in te bedden in het onderwijs. Hiertoe ontwikkelde de expertisekring van het lectoraat Taalbewust hoger onderwijs zes richtlijnen met voorbeelden, achtergrondinformatie en praktische handvatten en materialen om concreet mee aan de slag te gaan. Door als team werk te maken van de richtlijnen, ontstaat een taalrijk en taalontwikkelingsgericht curriculum, waarin onderwijs in talige en andere beroepscompetenties op een zinnige manier is geïntegreerd. In deze workshop verkennen we de bruikbaarheid van (elementen) van de richtlijnen en de inhoud van de leidraad voor het mbo.

Mirjam de Bruijne is gespecialiseerd in taalontwikkeling, lees- en schrijfdidactiek en taalgericht vakonderwijs. Zij heeft ervaring als onderwijsadviseur, trainer, onderzoeker, lesmateriaalauteur en curriculumontwikkelaar. Momenteel is Mirjam docent bij de masteropleiding Taalbewust Leren aan Hogeschool Rotterdam, die zij zelf ook mee opzette. Daarnaast is zij lid van de expertisekring Taalbewust hoger onderwijs, verbonden aan het gelijknamige lectoraat van Jacqueline van Kruiningen, waar zij werkt aan de leidraad over taal-vakintegratie en taalbewust beroepsonderwijs.

Deelsessie 4: Spreken is zilver, samenwerken is goud. Taal en vak in de frontlinie - Imane Halal en Jelle van Wensveen, Roc Midden Nederland

Lukt het jou ook een eerste stap te zetten naar taalbewust (beroeps)onderwijs? Waarom zou je als docent alleen blijven 'spreken' als samenwerken goud waard is? De taalcoaches Imane en Jelle nemen je tijdens deze interactieve workshop mee in hun proces en delen hun ervaringen als taalcoachkoppel. Zij presenteren een zelfontwikkeld spreekplan en rubric waarmee zij als taalcoachkoppel studenten en docenten helpen doelgericht te werken aan taalbewuste 'presentaties geven'. Je gaat naar huis met praktische interventie-ideeën om direct aan de slag te gaan met je opleidingsteam.

Imane is docent Nederlands en taalcoach binnen afdeling Defensie op het Veiligheid en Defensie College te Nieuwegein. Ze is coördinator van de vakgroep Nederlands en geeft, naast de reguliere lessen Nederlands, ook ondersteuningslessen. Samen met Jelle zet zij taal op de agenda en wil zij haar collega's taalbewuster maken.

Jelle is militair instructeur binnen afdeling Defensie en geeft les in het militaire vak. Sinds kort vormt hij een (gecertificeerd) taalcoachkoppel met Imane. Hij is beroepsmilitair bij de koninklijke landmacht, bij de 11e luchtmobiele brigade.

Deelsessies middag

Deelsessie 5: Aan de slag met praatplaten. Basisvaardigheden op de werkvloer - Bregje Kaars Sijpesteijn, ITTA

Wat doen werkgevers om te zorgen dat (nieuwe) medewerkers met beperkte taalvaardigheden duurzaam aan het werk blijven en zich kunnen ontwikkelen? Het ITTA heeft hier onderzoek naar gedaan. De rol van de werkvloer, de collega's en begeleiding blijken heel belangrijk. Omdat deze inzichten ook voor mbo-studenten bruikbaar zijn, gaan we in deze workshop in op de praatplaten en video's die we samen met werkgevers en werknemers hebben ontwikkeld. Deze dragen bij aan een werk- en leeromgeving waarin iedereen tot zijn recht kan komen.

Bregje Kaars Sijpesteijn is senior adviseur bij het ITTA. Ze is werkzaam in projecten voor inburgering, oriëntatie op de Nederlandse arbeidsmarkt (ONA), Nederlands op de Werkvloer en beroepsgericht Nederlands in het mbo. Ze biedt ondersteuning op het gebied van taalontwikkeling in een beroepsgericht context. Voor het mbo richt ze zich voornamelijk op ondersteuning van scholen bij het vormgeven van het praktijkgericht Nederlands, vormgeving van taal in de beroepspraktijkvorming en beroepsgerichte examinering van taal.

Deelsessie 6: In vijf stappen naar een motiverende examentraining - Marieken Pronk, De Talengroep

In de les Nederlands wordt een groot aantal studenten voorbereid op het CE lezen en luisteren. Een veelgehoorde klacht van studenten is dat oefenexamens saai zijn en dat het bij lange lees- en luisterteksten lastig is om de concentratie op te blijven brengen. Door af te wisselen in werkvormen en in te gaan op de verschillen tussen studenten kan het trainen voor het examen gericht en effectiever worden. Maak kennis met ons 5-stappenplan en ervaar hoe je hier met je studenten mee aan de slag kunt gaan.

Marieken Pronk is trainer en adviseur bij De Talengroep en het Netwerk Onderwijsadviseurs. Ze begeleidt scholen, secties en taalcoördinatoren bij taalbeleid, examentraining en leesbevordering, met een sterke focus op het vak Nederlands. Met haar jarenlange ervaring als docent weet ze waar docenten tegenaan lopen en biedt ze praktische en motiverende oplossingen. Marieken verzorgt trainingen over onder meer differentiëren, formatief handelen en de nieuwe kerndoelen.

Deelsessie 7: AI als bondgenoot - Judith Barreto, De Talengroep & Naomi Blom, Nova College

AI is niet meer weg te denken, het is tijd voor de volgende stap: hoe zet je AI op een goede manier in mét de student? Daarbij is een goede taalvaardigheid van de studenten belangrijk. Zo moeten ze niet alleen de goede prompts kunnen geven, ze moeten ook de output kunnen beoordelen. Hoe integreer je AI in het onderwijs en hoe kan AI leren rijker en toekomstbestendig maken? In deze workshop krijg je voorbeelden uit de praktijk en handvatten voor je eigen lessen.

Voor de bio's van Judith en Naomi, zie volgende pagina.

Judith Barreto is trainer bij De Talengroep en heeft ruime ervaring als docent Engels en als Taal- en Rekencoördinator in het mbo. Ze verzorgt praktijkgerichte trainingen die docenten direct kunnen toepassen in hun lespraktijk. Haar expertise ligt bij lees- en schrijfonderwijs en het inzetten van vernieuwende (online) didactische middelen. Judith weet uit ervaring welke uitdagingen docenten tegenkomen en richt zich op concrete handvatten die motiveren en inspireren. Haar doel: onderwijsprofessionals versterken én enthousiast

maken om studenten met plezier te laten leren.

Naomi Blom is docent Nederlands en AI-coach bij het Nova College. Ze richt zich op de integratie van AI in het onderwijs. Naomi gelooft dat goed onderwijs begint bij écht contact met studenten, het inspelen op hun interesses en beroepsvaardigheden, en het bieden van een veilige en inspirerende leeromgeving. Deze kernwaarden combineert ze met een sterke focus op technologische vernieuwing. Als AI-coach begeleidt ze collega's bij het toepassen van AI in hun onderwijspraktijk en onderzoekt ze hoe AI het leren rijker en

toekomstbestendig kan maken. Reflectie en vernieuwing staan centraal in haar aanpak, met als doel lessen te geven die aansluiten bij zowel de behoeften van studenten als bij de nieuwste technologische ontwikkelingen.